

Dodatek.

O příjmech složitých státních útvarův a samosprávných svazkův uvnitř státu.

§1. I. Příjmy složitých státních útvarů.

Hlavní tvary jsou: spolek státní (Staatenbund), stát spolkový (Bundesstaat) a přibuzaná jemu unie reální.

1. Spolek státní (dřívejší německý Bund a Švýcarsko dor. 1848.) skládá se z více států, které zachovávajíce každý plnou samostatnost a suverenitu, společně jsou smlouvou na jistém společném účelu, na příklad na účelu obrany. Proto nebývá při spolku žádného samostatného organismu finančního pro hospodářství spolkové, nýbrž obmezený obor výdajů na účely a instituce spolkové se uhraduje příspěvky společných států rozvrhovanými dle určitého klíče na účastníky (tzv. matrikulární příspěvky).

2. Stát spolkový (nynejší Německá říše, Švýcarsko a Severoamerická unie) skládá se z více států základním zřízením sloučených ku trvalému spole-

členství jistých záležitostí (zejména vojenských, zahraničních, ale po případě i některých spadajících do oboru vnitřní správy) v tom způsobu, že ve příčině záležitostí těch přestávají jednotlivé státy býti suverenními státy a svrchovaná moc státní nad těmito záležitostmi jest jenom při celku a proto je zde také společný nositel této suverenity (cisář v Německu, zákonodární sbory spolkové v soustátí Severoamerickém a ve Švýcařích). Proto bývá tu také zvláštní samostatný organismus společných financí, ano po případě také i zvláštní společný dluh. Těto obnosy společných výdajů a tedy také potřebných příjmů jsou značnější než v pouhém spolku státové a matriculární příspěvky rozvržené dle zemích známek (na př. dle počtu obyvatelstva nebo dle obnosu přímých daní a pod.) jsou břemenem velice nestějným, tedy přidělují se celku jisté samostatné způsoby příjmů: především cla a po případě také jiné spotřební daně (v Německu daň z tabáku, daň cukerní; neplně daň z líhu a piva). A jen pokud samostatné příjmy společně nestačí, po případě vzpomáhají matricu-

kulární příspěvky. S převzetím jistých ústavů od jednotlivých států na celek i příjmy z nich připadají celku.

3. Unie reální rozemává se od spolkového státu podstatně tím, že státové k ní náležející, twa-lym základním úřadem sloučení mají panovníka společného. Jinak jsou poměry i ve příčině společných záležitostí i společných financí podobny jako při státě spolkovém.

§ 2. II. Příjmy samosprávných těles.

Hledíme li ku prameni jsou dvojího druhu:

1. jejich vlastní příjmy a
2. příspěvky státu neb samostatných těles vyššího řádu.

Ad 1. Vlastní příjmy samosprávných těles z or-
boru řádných příjmů jsou:

a. soukromohospodářské (z lesův, huti, do-
lu, průmyslových závodů);

b. poplatky (např. mýta, platy za uří-
vání veřej. nemocnic, blázinců, chudobinců, vodní a
t. d.);

C. daně. V příčině těchto sluší pak rozemínati:

a) Co do způsobu jich ukládání jsou to buď daně samostatné, to jest daně vybírané na nákladě samostatného uložení, nikoli na nákladě státních daní nebo jsou to daně, které se vybírají v podobě procentuálních přírůžek k daním státním ať přímým aneb nepřímým.

β) Co do účelu jsou buďto daně vybírané výhradně pro určitý správní účel (ukrvení chudinského, školského nákladu) a novou se daněmi účelovými (Zwecksteuern) anebo jsou vybírány vůbec pro ukrvení všech správních nákladů, pokud tyto nejsou kryty příjmy jinými.

Obojí druh daní v evropských státech se objevuje, avšak systém přírůžkový má zejména ve státech pevniny větší neb menší převahu (Francie, Rakousko, Německo), ač i samostatné, lokální daně spolební (octroi ve Francii), ano i samostatné přímé daně existují (na př. lokální daně duchodové v některých městech v Německu). Naproti tomu v Anglii již ve starším systému samosprávy (selfgovernmentu) i v novějších útvarech nalézáme

takřka výhradně samostatné daně lokální na o-
 statních nezávislé a jsou namnoze daněmi účelo-
 vými (chudinské, cestní, školské a t.d.). Rozsáhlé
 rozšíření přírůžkové soustavy na pevnině vysvětluje
 se částečně z politických příčin i ze snahy o sobě
 oprávněně zaměřiti kollise se soustavou daní stát-
 ních. Ostatně bývá i co do přírůžek i co do samo-
 statných daní autonomie samosprávných těles ob-
 mezena. O přírůžkách stanoví se na příklad, ku kte-
 rým daním se vybíratí smějí. Při přerážky přechá-
 zející jistě maximum vyhledává se po případě vyšší-
 ho schválení, rovněž i pro zavedení zvláštní samo-
 statné daně lokální. Ano ve Francii přírůžky
 potřebné ku obstarání povinných úkolů správy kom-
 munální povolují se samým parlamentem jako t.
 xv. centimes additionnelles. — Přírůžkový systém stal
 se zejména tím velice racionální formou, že opí-
 ral se o daně výnosové o sobě již (v ordinariu) ne-
 stejnoměrné. Při pozvolném přechodu k systému
 daní subjektivních spatřujeme novější dobou Rusko,
 ano samosprávným svazům přikazují daně vý-
 nosové a rozvíjí pro účely státní daně duchodovou.

Naproti tomu v Rakousku stoupající přírůžky k daním přímým vedly a pohnáhlu vedou k rozšířenímu zavádění daní spotřebních („cinsgroš“, kořaleční a pivoň krejcarj) už i ve financích zemských (Štýrsko a j. země). Konečně se viděl stát nuceným poskytnouti zemím aspoň částečně výnosy daní gruntovní a domovní a nejnověji připustiti zemské přírůžky k daní lihové. — V Anglii přenechává stát samosprávě hrabské výnos daní přepychových a polovici výnosu daní pozůstalostní.

Z mimořádných zdroj objevují se při větších kommunách a při větších samosprávných tělesech zápisůžky. Přijírají arci zpravidla ukavírány pro místní účely produktivní a jen ve výjimečných případech u zemí, velkých měst a pod. se provádějí jako samostatné přímé zápisůžky obligacní, t. j. přímou emissí dlužních úpisů. Nejčastěji hledá se úvěr u bank a spořitelen a nověji banky za tím účelem zavedly zvláštní obligace úplně obdobné zástavním listům bank hypotečních, av. obligace komunální (na základě komunálních zápisůžek v širš. smyslu vydávané). Tím se zjednává

na peněžním trhu jednotný typus a tedy i snadnější odbyt, nežli by měly obligace pro každý individuální případ zápisů na jméno dlužníka, vlastně vydávané.

Ad 2. Příplatky státu neb vyšších samosprávných těles jsou buď:

a. speciální, tj. sloužící uhrazení zcela určitého druhu výdajův a poskytují se buď určitou sumou (subvence silniční a na stavbu škol u nás) neb jistou kvotou příslušného nákladu (hojně ve Francii) nebo převzetím jisté stránky určitého výdaje; nebo

b. všeobecné bez udání vlastního výhradního účelu, což zejm. se doporučuje při nových organizacích samosprávy, nežli tyto organizace i ve finanční náležitě se rozvinouti mohou (Prusko při obnově samosprávného zřízení v letech 70 tých).

